

Läänemaa 3. klasside emakeeleolümpiaad

13.03.2014

NIMI:

KOOL:

Punktide arv:

Koht:

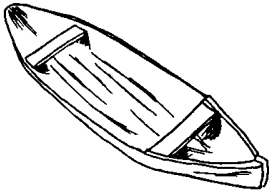
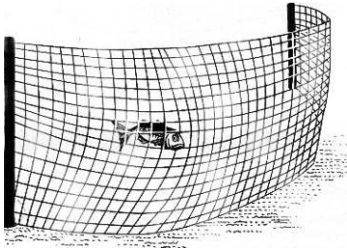
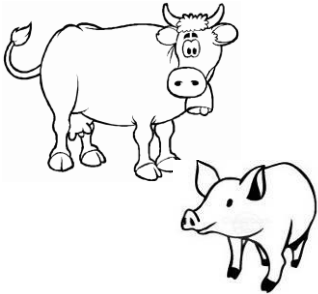
JÕENEITSI PÄRANDUS

16 p

Läti muinasjutt

KUULAMISÜLESANNE

1. Kuula tähelepanelikult muinasjutu algust. Kirjelda esemeid, olendeid muinasjutu alguses. Teise tulba lahtrid täida peale seda, kui oled muinasjutu lugemisega jõudnud ülesandeni 4.

Ese, olend	Kirjeldus muinasjutu alguses	Kirjeldus hiljem
		
		
		
		

õigekiri

1 p

MUINASJUTU 2. OSA

6 p

2. Loe tähelepanelikult muinasjutu 2. osa ja vasta küsimustele täislausega.

Ei teadnud mees, mida oma eluga nüüd peale hakata. Läks istus jõe äärde kivile ja puhkes nutma. Kurvastas mis ta kurvastas, korraga näeb: jõest tuleb välja imekaunis noor neiu. Astub julgelt kalamehe juurde ja küsib: „Miks sa, mees, nutad? Vesi jões on juba sinu pisaratest soolane. Venta jõe haldjas, minu ema, saatis küsima, mis sind vaevab.“

Vaene mees rääkis kõik oma mured algusest lõpuni ära.

„Ära muretse!“ ütles Jõeneitsi. „Venta-ema teab, et oled töökas ja hea inimene, kuid sul pole õnne. Seepärast saatiski ta mind appi. Ma tulen sulle naiseks ning hoolitsen kodu ja laste eest. Ainult pea meeles – ära mitte kunagi minuga kellegi ees hoopse, siis kaotad oma õnne. Nüüd võta oma vana paat ja katkised võrgud ning mine kalale.“

- Kes saatis Jõeneitsi mehega rääkima?

.....
.....

- Miks muutus jõevesi soolaseks?

.....
.....

- Mida pidi mees meeles pidama, et õnne mitte kaotada?

.....
.....

MUINASJUTU 3. OSA

5 p

3. Loe muinasjuttu edasi. Lahenda mõistatused ja otsusta, missugused muinasjutu 3. osas allajoonitud sõnad ja mõistatused sobivad kokku.

Nii öelnud, läks neiu onni. Mees imestas küll, aga lükkas paadi jõkke. Ja ennäe: paat pidas vett! Kalamees vaatas, vaatas – mitte tilkagi ei tulnud sisse! Ta laskis oma räbaldunud võrgud vette – ja kas sa näed! Natukese aja pärast olid need kala pungil täi ja võrgud terved kah. Mees sõudis kaldale ja kohe olid ostjadki platsis. Kõik kala sai hea kaubaga maha müüdnud.

Rõõmus kalamees tõmbas paadi kaldale, pani märjad võrgud kuivama ja seadis sammud kodu poole. Seal ka imelugu! Onnike kenasti püsti, katus terve, laual aurab piimaga keedetud maitsev puder, lapsed pestud ja rõõmsad. Kaunis noorik ise istus ja ketras valget lõnga.

Kõik muugi läks aina ülesmäge, lehm poegis ja pörsas hakkas sööma, nii et kõrvad laksusid.

Sellest päevast saatsid kõiki kalamehe tegusid õnn ja edu. Peagi ostis ta suurema paadi ja võrgud, ehitas uue ja avara maja.

Metsas sündinud, metsas kasvanud, vees elab?
 Jookseb ööd ja päevad, ära ei väsi iialgi?
 Seitsesada väravat, üks auk välja minna?
 Vees mängib, maa peal sureb?
 Hark all, paun peal, pauna peal rist, risti peal nupp, nupu peal mets?

4. Lõpeta tabel ülesandes 1.

SÕNALIIGID

15 p

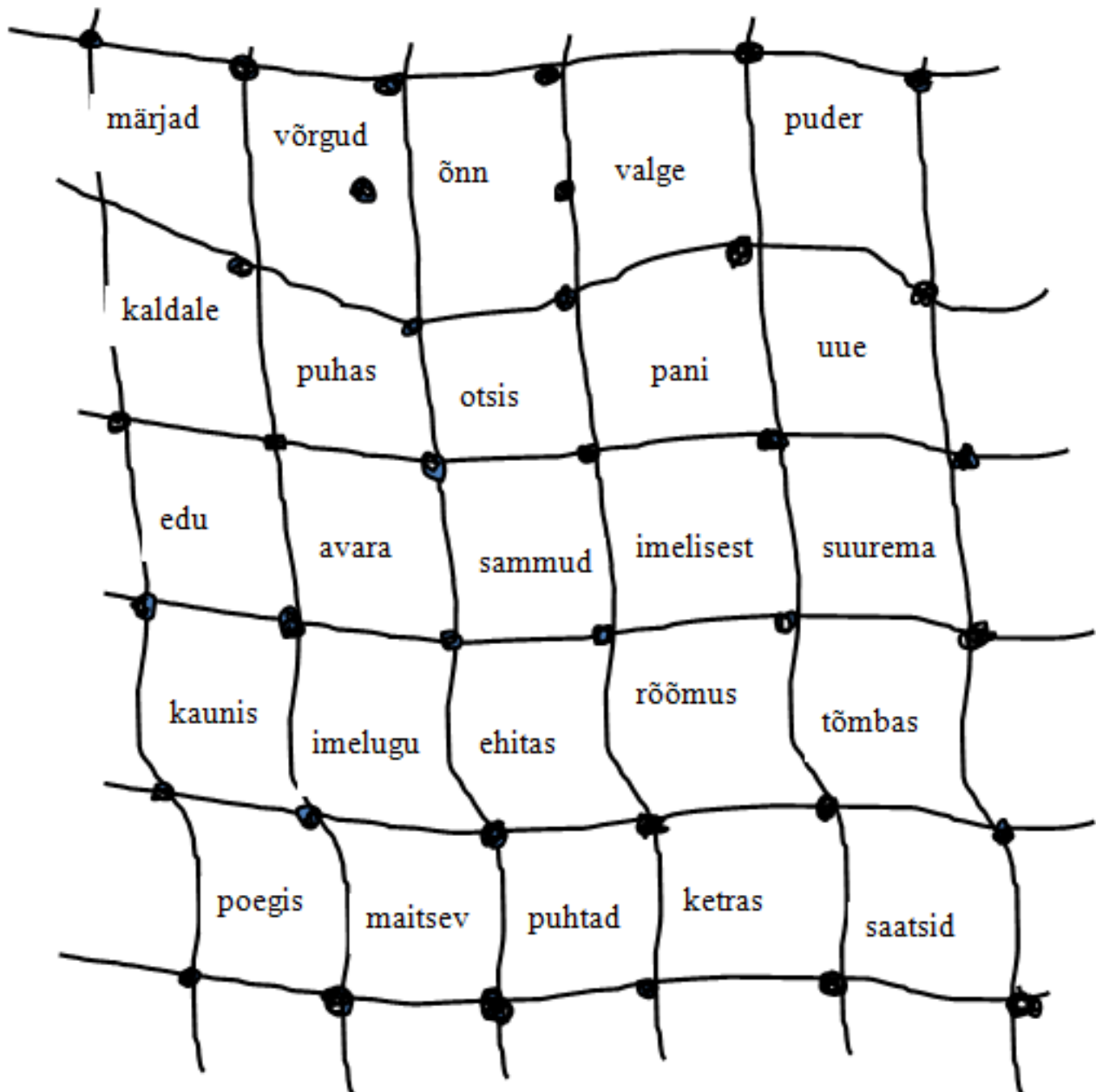
5. Värvi kalavõrgus omadussõnadega võrgusilmad. Saad teada, mitut võrguruutu on parandatud. Kirjuta parandatud ruutude arv joonele. ____

Mitu nimisõna on võrgus? ____

Mitu tegusõna on võrgus? ____

Mida on kalavõrgus rohkem, kas nimisõnu või tegusõnu ja mitme võrra?

.....

LIITSÕNAD

18 p

6. Otsi täherägastikust liitsõnu, mille üks osa on sõna „kala“. Sõnad võivad olla paremalt vasakule, vasakult paremale, ülevalt alla või alt ülesse.

B	K	A	L	A	M	E	E	S	Õ	K	E	R	T	K	T	K	W	S
S	G	C	J	H	Y	Ä	V	M	O	U	K	A	L	A	P	A	A	T
U	K	A	L	A	M	A	R	I	Ä	L	O	L	M	L	A	L	D	K
I	U	K	A	L	A	P	O	O	D	D	R	K	A	A	S	A	R	A
T	T	U	L	U	K	H	I	B	D	K	F	A	D	V	D	V	K	L
S	N	K	A	L	A	S	T	A	M	A	V	L	A	Õ	F	O	A	A
U	Ä	J	K	N	L	K	A	L	A	L	E	A	S	R	G	R	L	K
K	V	E	A	L	A	L	A	K	X	A	G	M	A	K	H	M	A	E
A	F	G	L	O	P	V	K	A	L	A	S	A	L	A	T	R	S	I
L	L	H	O	K	Ü	Ä	Ö	L	O	I	U	I	A	E	R	T	A	O
A	D	F	O	M	Ü	K	A	L	A	U	I	M	K	Õ	Ü	P	B	P
H	J	S	S	J	K	A	L	A	T	U	R	G	N	Õ	A	L	A	K

Leitud sõnad kirjuta siia joontele.

õigekiri

1 p

MUINASJUTU 4. OSA

14 p

7. Loe muinasjuttu edasi ja leia tekstist samatähenduslikud sõnad.

Pojad kasvasid suureks ning alustasid oma elu, vaid pesamuna oli veel koju jäänud. Viimaks saabus päev, mil peeti temagi pulmi. See oli suur ja uhke pidu. Poeg võttis naiseks linnapea tütre. Külalised olid kõik jõukad ja rikkad inimesed. Lauad olid toitudest ja mõdukannudest lookas. Õnnelik peiuisa istus meeste seas ja kuulas, kuidas nood oma naistega hooplesid.

Kaupmehehärja kiitleb: „Vaata kuidas minu emand on end üles mukkinud! Missugused sitsid ja satsid! Ta on mul ju peen näputöömeister!“

Teine ütleb: „Aga vaata kuidas minu naisuke tantsib! Keerutab jalga kergelt nagu hirm!“

Mees kuulab ja kuulab. Hing saab täis. Võib-olla oli mõdu tema pea segi ajanud, et naise hoiatus tal ununes. „Mis neist teie naistest ikka rääkida! Kui kellelgi on hea naine, siis minul! Palju aastaid oleme koos elanud, kuid tema on ikka sama noor ja kaunis nagu sel päeval, kui me kohtusime! Kogu rikkus on mul tema abiga saadud. Pealegi pole ta mingi tavaline naine nagu teie omad, vaid ta on Venta-ema enda tütar!“

Mees lausus need saatuslikud sõnad ega taibanudki kohe, mis oli teinud. Eks ta ole, kui aur peas, siis mõistus mujal!

käsitööline - _____

heietada - _____

joogikannud - _____

nimepärija - _____

tantsib - _____

jõukus - _____

vihastab - _____

kiitlesid - _____

on seitsmendas taevas - _____

abiellus - _____

hoidis kõrvu lahti - _____

purjus - _____

küljeluu, kodukana - _____

peigmehe isa - _____

õigekiri

1 p

LINNAPLAAN

4 p

8. Kalamees läheb oma Venta-neitsiga noorima poja pulma autoga. Pidu toimub Karusselli tänava tumeda ringiga tähistatud kohas. Teekonda alustatakse Männi tänavalt ristiga tähistatud kohast.

Kirjuta tänavate nimed, mida mööda liikudes jõuab mees oma poja pulma, kusjuures ta läbib vaid 5 erinevat tänavat. Ole tähelepanelik ja jälgi liiklusmärke.

Ühesuunalise tee suund

Ühesuunaline tee ja ühesuunalise tee lõpp.

Sõitma **peab** noolega näidatud suunas

Sõidu keeld

Sissesõidukeeld

Anna teed

1. Männi

4.

2.

5.

3.

õigekiri

1 p

MUINASJUTU 5. OSA

Loe muinasjuttu edasi.

Pulmapidu sai läbi ja külalised läksid koju. Hommikul ärgates märkas mees, et naist pole tema kõrval. Hüüdis, otsis kalamees oma kaasat – vastust ei tulnud. Siis alles meenus talle, mis juttu ta poja pulmas oli rääkinud. Nüüd oligi õnn tema juurest lahkunud!

Kurvalt seadis mees jälle sammud jõe äärde, istus kivile ja hakkas nutma. Viimaks jäi magama. Unes näeb, et naine tuleb ja ütleb: „Sa ei pidanud oma lubadust. Sinu juurde ma enam tagasi tulla ei saa. Aga ära kurvasta! Oled hea ja töökas mees ja koos elatud aastate jooksul pole ma sinult halba sõna kuulnud. Seepärast õpetan ma sulle midagi, mida keegi siin kandis ei oska. Kaks korda aastas, kevadel ja sügisel saad sina ja kõik su järglased siin jõel õhust kala püüda.“ Jõeneitsi näitaski, missuguse ehitise mees Venta jõe joale peab tegema, et ilma paadi ja võrguta kala püüda.

Nii ongi põlvest põlve jäänud, et Venta jõe joal saab kaks korda aastas õhust kala püüda. Kevadel läheb vimmakala ja sügisel lõhe mööda koske üles ja siis on kalameestel käed tööd täis. See olevat Venta Jõeneitsi kingitus oma kaasale.

LOO KAARDISTAMINE

12 p

9. Täida loetud muinasjutu põhjal lüngad. Paiguta loo sündmused joonisele õiges järjekorras.

Kohtumine Venta-tütrega

Mees näeb und

Mehe elu paraneb

Naine lahkub

Naisega hooplemine

Pesamuna pulmapidu

Pojad alustavad oma elu

Vaese mehe naine sureb

Venta-tütre kingitus kaasale

Pealkiri:

Tegevus, mis rikkus mehe õnne?

6.

5.

7.

4.

8.

3.

9.

2.

1.

Kalamehe elu läheb ülesmäge
Loo lahendus

Kus toimub tegevus?

Mida see lugu õpetab?

õigekiri

1 p

TEABETEKST

7 p

10. Loe tähelepanelikult teksti ja otsusta, kas väide on tõene või väär.

Väide	tõene	väär
Läti on Balti riik.		
Läti asub Eestist lõunas.		
Lätit piirab Läänemeri ja Riia laht.		
Lätis on rohkem kõrgustikke kui madalikke.		
Kogu riigis kasutatakse liiva klaasi tootmiseks.		
Riigis leidub ka pruunsütt ja merevaiku.		
Venta jõgi on pikem kui 100 km.		

Läti (ametlikult Läti Vabariik) on üks kolmest Balti riigist. Läti asub Põhja-Euroopas. Läänes piirab riiki Läänemeri ja loodes Riia laht. Lätile ei kuulu saari ega asumaid. Pindala on 64 589 km². Riik asetseb Eestist lõunas, Leedust põhjas. Idas on maapiir Venemaaga ja kagus Valgevenega.

Lätis asub kolm suuremat kõrgustikku. Enamiku riigi pindalast moodustavad madalikud.

Läti ei ole maavaradelt rikas riik. Kõrgustike aladel leidub suurtes kogustes turvast, liiva ja kruusa. Riigi põhjaosas kasutatakse liiva ka klaasi tootmiseks.

Lätis on ravimuda, mineraalvett, pruunsütt. Isegi naftat ja rauamaaki on Lätist leitud. Mererannalt võib juhuslikult leida ka merevaiku.

Läti on jõgederikas riik. Jõgesid ja ojasid on kokku umbes 12 000 ning nende kogupikkus on umbes 37 500 km. Enamik jõgedest on siiski lühikesed. Vaid 17 jõge on pikemad kui 100 km. Pikimad jõed on Väina (Daugava), Lielupe, Koiva (Gauja), Venta ja Salaca jõgi. (Allikas: Vikipeedia)

11. Leia kaardilt Venta jõgi? Joonista see sinise pliiatsiga üle.

1 p

Allikas: google.ee

12. Keda või mida on loetud muinasjutust pildil kujutatud. Tõmba nool ja kirjuta.

Koostajad: Tiina Markus, Evelin Nappus, Taimi Sammel, Piret Pärnpuu, Ene Hiiepuu

Kujundaja: Kristel Tereping